

דף תרגול: עיתון ספרותי לדוגמה - כנפיים (בדידות ושייכות)

מהדורה למורה עולים חדשים

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את מבנה העיתון הספרותי השיתופי על פי הדוגמה
- לזהות כיצד שירי ביאליק, רחל וטשרניחובסקי עוסקים בבדידות ובשייכות
- לתרגל מושגי יסוד בניתוח שירה: סמל, מוטיב, ניגוד, דימוי, שאלה רטורית

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנה בסיסית

1. ב – חיים נחמן ביאליק
2. ג – רחל
3. ג – טשרניחובסקי
4. ג – ריאיון עם דמות
5. ג – גם מחסה וגם שבר

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – הכתבה מציינת שזו פנייה ישירה ובקשה
2. נכון – כך נכתב בכתבה המרכזית ובטור הדעה
3. לא נכון – הכיתוב אומר שרוב השירים נמצאים דווקא באמצע
4. נכון – זו הטענה המרכזית של הטור
5. לא נכון – הוא ממשיך לחפש כי בלי החיפוש לא יהיה לו לאן להשתייך

חלק ג' – השלמת מילה חסרה

1. שכינה
2. נמלה
3. מולדתו
4. כנפיים
5. שייכות

חלק ד' – התאמת מושג לדוגמה

- 1 – ג (הכנף השבורה בשיר לבדי)
- 2 – ה (צר עולמי כעולם נמלה)
- 3 – ד (השאלות החוזרות בשיר זמר נוגה)
- 4 – א (הכנף החוזרת בשני שירי ביאליק)
- 5 – ב (מי שנשאר לבד הוא גם מי שנשאר שייך)

חלק ה' – שאלות קצרות

1. היא גם מחסה לדובר וגם עדות לשבר - שני דברים הפוכים יחד
2. אצל ביאליק השייכות כרוכה בכאב ובמחסה שבור, אצל רחל היא נבנית מתוך צמצום וכנות

חלק ו' – כתיבה ודעה

1. תשובה אישית מנומקת, המתייחסת לדימוי הנמלה ולרעיון הצמצום מתוך כנות
2. שאלות ותשובה המתאימות לנושא הגעגוע והשאלות הרטוריות כלפי אהוב רחוק

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תלמיד.ה מזהה שסמל הוא ייצוג רעיון, ומדגים עם הכנף השבורה
- תלמיד.ה מצטט או מתאר נכון דימוי כמו הנמלה
- תלמיד.ה מבין שבדידות ושייכות קשורות זו בזו - מי שמדבר לבד מדבר גם אל מישהו

טיפים להפעלה:

- אפשר לקרוא קטעים נבחרים מהכתבות בקול רם לפני התרגול כדי לרענן את הזיכרון
- מומלץ להדגיש שהתלמידים לא מצטטים יותר משמונה מילים ברצף מהשירים המקוריים
- בחלק הפתוח כדאי לאפשר שיתוף בזוגות לפני כתיבה אישית

דף תרגול: עיתון ספרותי לדוגמה - כנפיים (בדידות ושייכות)

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

קראנו עיתון לדוגמה בשם כנפיים. בעיתון יש כתבות על שירים של שלושה משוררים: ביאליק, רחל וטשרניחובסקי. כל השירים מדברים על בדידות ועל שייכות. בדף הזה נתרגל את מה שקראנו.

מילון קטן:

סמל	דבר שמייצג רעיון גדול יותר, למשל כנף שמייצגת גם הגנה וגם שבר
מוטיב	רעיון או תמונה שחוזרים כמה פעמים ביצירה
ניגוד	שני דברים הפוכים שמופיעים יחד
דימוי	השוואה בין שני דברים במילים כמו 'כמו' או 'כ'
שאלה רטורית	שאלה שלא מצפים לתשובה עליה, אלא להדגשת רגש
תחקיר	כתבה שבודקת נושא לעומק ומביאה ממצאים
טור דעה	כתבה שבה הכותב מביע עמדה אישית ומנמק אותה
יומן מסע	כתבה שכתובה כיומן אישי, לרוב בגוף ראשון

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מי המשורר של 'לבדי'?

א) רחל ב) חיים נחמן ביאליק ג) שאול טשרניחובסקי ד) יונתן ש.

2. מי כתבה את השורה על הנמלה?

א) ביאליק ב) טשרניחובסקי ג) רחל ד) ליה מ.

3. מי המשורר שכתב על נוף מולדת?

א) רחל ב) ביאליק ג) טשרניחובסקי ד) תמר א.

4. איפה יש שיחה מדומיינת עם הדובר של 'לבדי'?

א) טור דעה ב) תחקיר ג) ריאיון עם דמות ד) יומן מסע

5. מה מייצגת הכנף השבורה?

א) רק הגנה ב) רק שבר ג) גם מחסה וגם שבר ד) כלום, היא סתם פרט בשיר

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בשיר 'הכניסיני תחת כנפך' הדובר פונה ישירות אל הנמענת ומבקש ממנה מחסה	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	ב'זמר נוגה' רחל פונה אל אהוב רחוק באמצעות שאלות רטוריות	☐	☐
3	לפי האינפוגרפיקה 'מפת הכנפיים', רוב השירים נמצאים בקצה 'לבד לגמרי'	☐	☐
4	בטור הדעה טוענת ליה שהדימוי של הנמלה מבטא כנות ולא רק קטנות	☐	☐
5	ביומן המסע, הדובר מפסיק לחפש את הארץ כי הוא כבר מצא אותה	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילה חסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. ב'לבדי', הדובר נשאר תחת כנפה השבורה של ה_____

2. רחל כותבת: 'צר עולמי כעולם ה_____ '

3. לפי טשרניחובסקי, האדם אינו אלא תבנית נוף _____

4. שם העיתון הספרותי לדוגמה הוא _____

5. נושא הגיליון של העיתון הוא בדידות ו_____

4 חלק ד' – התאמת מושג לדוגמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. סמל	___	**א.** הכנף החוזרת בשני שירי ביאליק
2. דימוי	___	**ב.** מי שנשאר לבד הוא גם מי שנשאר שייך
3. שאלה רטורית	___	**ג.** הכנף השבורה בשיר לבדי
4. מוטיב	___	**ד.** השאלות החוזרות בשיר זמר נוגה
5. ניגוד	___	**ה.** צר עולמי כעולם נמלה

5 חלק ה' – שאלות קצרות

ענו בקצרה.

1. הסבירו במשפט או שניים מדוע הכנף השבורה נחשבת לסמל כפול בשיר 'לבדי'

2. מהו ההבדל בין הדרך שבה ביאליק מתאר שייכות לבין הדרך שרחל מתארת אותה, לפי הכתבה?

6 חלק ו' – כתיבה ודעה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. כתבו פסקה קצרה: האם אתם מסכימים עם ליה שדימוי הנמלה מבטא כנות ולא קטנות? נמקו את דעתכם

2. דמיינו ריאיון קצר עם הדוברת של השיר 'זמר נוגה'. כתבו שתי שאלות ותשובה אחת מפי הדוברת

כרטיס יציאה

מהו סמל, ואיך הוא בא לידי ביטוי בשיר 'לבדי'?

תנו דוגמה אחת לדימוי מתוך השירים שקראנו

מה המסקנה המשותפת של שלושת המשוררים, לפי סיום הכתבה המרכזית?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀